

F 27
1888

თ ე ა ტ რ ი

საყოველ-ჰიროსო სალიტერატურო და სამხატვრო ზაზეთი

1888 წელსა № 26 მკათათვის 31.

გაზეთი ლირს: ერთს წლ. 5 მ.,
ნახევ. წლ. 3 მ., ცალკე № 15 კა-
სელის მოწერა მიიღება:
თბილისში, რედაქციის კანტორაში,
ფოთში ბესარიონ კალანდაძესთან.
ადრესი გარეშე მცხოვრებთათვის:
Тифлиси, въ редакцію газеты
"ТЕАТРЪ". გაზეთი ისყიდე-
ბა: თბილისში, ჩარკვიანის წაგ-
ნის მაღაზიაში; და ბნ. ნიდდეველ-
თან — გოგოვინის პროსპექტზე.

საგაზეთოდ დანიშნული წერი-
ლები (კორრესპონდენცია) გარევე-
ლით უნდა იყოს დაწერილი, თუ სა-
ჭიროება მოითხოვს წერილებს რე-
დაქცია შეასწორებს. რედაქცია არა
კისრულობს წერილების უკან გაგ-
ზავნას და მათ შესახებ მიწერ-
მოწერას.

ყოველ წერილში უნდა იყოს
მოსწესებელი: სახელი, გვარი და
საცხოვრებელი ადგილი დამწერსა

99

ჩაღაქცინსაგან

ვისაც გას. „თეატრი“ ნასეჟარ წლითა ჰქონდათ
გაწერილი, იმათ ვადა შეუსრულდათ, სვედრი ნომ-
რები სრულიად გაეკზავნათ და ამისათვის
შემდეგი ნომრები აღარ გაეკზავნებათ.

სტენის მოყვარულნი სშირად მოკუმართავენ სოღმე სსვა და სსვა
ქალაქებიდამ და დახა-სოფლებიდამ თსოჯინთ: მცსოკრებლები გეთსო-
კენ წარმოდგენის გამართვას, ჩვენ დიდას სიამოვნებით დაჯგამყო-
ფილებდით მთსოკრებლების სურვილს, მაგრამ ჰეისები არა გჰკესო
და თუ მოკუმართადეთ რამე ადვილად წარმოსადგენი ჰეისა — გჰ-
თსოკუთო. ამის გამო განვიზრახეთ „თეატრში“ ვბუქდით ჰეისები
და შემდეგ, იგივე ჰეისები, გადაბუქდით ცალკე წიგნებად.

„თეატრიდამ“ გადაბუქდილი ჰეისები გასეთის სელის-მოძქერთ
იაფ ფასად დაეთობათ.

ახალი ამბები

როგორც გაზეთები იუწყებიან, წარსულ თიბათვის გასულამდე, ამ წელწამდს ამერიკაში გადასახლებულა 539818 ევროპელი. ამ რიცხვი არის: 107624 გერმანელი, 83132 ინგლისელი, 73238 ირლანდიელი, 72915 შვეიცარ-ხორვატიელი, 51075 იტალიელი, 23407 რუსეთიდან, 5826 ზოლშიდან, 25884 ავსტრიელი, 24396 შოტლანდიელი, 19927 კენკრელი, 8981 დანიიდან, 7737 შვეიცარელი, 6427 საფრანგეთიდან და 5845 ნიდერლანდიელი.

— ამ უმად ფოთში იმყოფება მალაქო სიული არტისტების დასა და, როგორც იწერებიან, ამთ წარმოდგენებზე ბევრი ხალხი ესწრება. კარგი იქნებოდა ქართული დრამატული დასის არტისტების წავიდნენ სხვა და-სხვა ქალაქში და დაბეჭდონ წარმოდგენები გამართონ.

— ამ კვირას შეეიტყო, რომ ჩვენი ჰოტოთ უსუყესი თ. რ. კრისთავი დამბლად დაეცა და საუთოკოა მასი მორჩენია. ესლ კი დარწმუნებით გავიგეთ, რომ ჰატევეტმული ჰოტოტი კარგათ არის და ჩატრ ფესზე დადგება.

— ქართულის ენის და ლიტერატურის მცოდნეს პროფესორს ოქსფორდის უნივერსიტეტისას, ბ-ნს გ. მორფელს, უკვე დაუბეჭდათ თავისი წერილი „ქართულს ენის და ლიტერატურაზე“ ინგლისურს საუკუელეკვირაო გაზეთში, რომელსაც ეწოდება „The Academy“. გაზეთის ნომერი 846, ივლისის 21 თვით წერილს ასეთი სათაური აქვს: „The language and literature of Georgia“. წერილი ვერ გათავუბული არ არის და, როგორც ეტეობა, შემდეგს ნომერში კადეკ იქნება გასურბელებული. („იუკია“)

— „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას“ მოუვიდა სხ-ჩუქრად ბ-ნი სოკოვანელისაგან ნათარგმნი და ცადეკ წიგნებად და-ბეჭდილი მოთხრობა გრაფ ლეკ ტოდსტოის: „რეწხლი თუ გ-მლიერდა, კვლარ გააქრობ“.

გონების ქება

კოლტერისა.

(თარგმანი)

ერაზმმა მეთექვსმეტე საუკუნეში სიგიჟის ქება დასწერა. თქვენ მიბძანებთ გონების ქება წამოეთქვა. როგორც ხედავთ, გონების ქება ორასის წლით უფრო გვიან ხდება ვიდრე მის მტრისა.

გონება ისე უნაბი იყო ჩვენში დრუიდებს დროს, რომ მას სახელი არც კი ჰქონდა ჩვენს ენაში. ცეზარს არ შეუტანია არც შვეიციაში, არც ოტენში, არც პარიკში, რომელიც მაშინ მეთევზების საცოდავი სოფელი იყო. თითონაც არ იცნობდა მას.

ცეზარს იმდენი სიკეთე სჭირდა, რომ გონებას არ შეეძლო ალაგი ეზაუა იმ სიმრავლეში. ეს დღესულოვანი გიჟი ჩვენი გაოხრებულის ქვეყნიეთგან იმიტომ გავიდა, რომ თავისი გაეოხრებინა და ხანჯლით ოც-და-სამს ალაგას დასერილიყო ოც-და-სამის სხვა გამოჩენილის ბრაზიანისგან, რომლებიც იმად არა ღირდნენ, რა კითხვა უნდა.

სიკამბრელი კლოდეიხი ან კლოვისი ექესასის წლის შემდეგ მოვიდა, რომ ჩვენი ერის ერთი ნაწილი ამოეწყვიტა და მეორე დაემორჩილებინა. გონების ჩამოჩუმი არ იყო მაშინ არც მის ჯარში, არც მის საცოდავს პატარა სოფლებში.

ამ საშინელს და დამამდაბლებელს უეცრაბაში ჩვენ დიდხანს ვითულებოდით. ჯვაროსნების ომებმა ვერ დაგეხსნეს. ამ ომებს მოჰყენენ სამოქალაქო და საეკლესიო ომები, რომლებმაც იმდენი ხალხი ამოწყვიტეს, ლანგედოკისა თუ ლანგედოკისა; გონებას ფაქრადაც არ მოსვლია იქ დასწრებიყო. მაშინ რომში მეფობდა პოლიტიკა; მანისტრებულ ჰყავდა თავის ორი და; ეშმაკობა და ანგარება; მის ბძანებით ევროპაში დასერიობდნენ უმეცრება, ფანატისმი, შიში. სიღარიბე მათ ყველგან თან დასდევდა. გონება ერთს ქაში იმალებოდა თავის ასულით, სიმართლითურთ. არავინ იცოდა სად იყო ეს ქა და რო ვაგეგოთ,

თქვენი მტერი, ჩაედოდენ და ყელს გამოლრნიდენ დედასა და ასულსაც.

მას შემდეგ რაც ოსმალებმა კონსტანტინოპოლი აღდეს და ევროპის უბედურება გააორკვეეს, ორი თუ სამი ბერძენი გაქცევის დროს ჩაეარდა ამ ქაში, ან უფრო ამ ხაზოში, დაღლულღობით, სიმშლით და შიშით ცოცხალ-მკედარი.

გონებამ ისინი გულიანად მიიღო, აქამა და რამდენისმე სიტყვით დარიგება მისცა, რადგან გონებას გაქიანურება ეჯავრება. დააფიცა, რომ ისინი არ შეატკობინებდენ არაფის მის ბინას. იქითგან ბევრის სიარულის შემდეგ კარლ მეხუთის და ფრანსუა პირველის კარს მივიდენ.

ისინი იქ მიიღეს თვალთმაქცეობით, რომლებიც სიმარდეს აჩვენებდენ, რომ კარს დარბაისლები და მანდილოსნები გაერთოთ უსაქმურობისგან, როცა ერთმანერთის კურკურში არ იყენენ.

მინისტრებმა მათ შეხელა აღირსეს საქმეებისგან განსვენების დროს. ისინი მიღებულ-იყენენ აგრეთვე გერმანიის იმპერატორისა და საფრანგეთის მეფის მიერ, რომლებმაც მათ თვალი გადააელეს გავლით, თავიანთ ხასებთან რა მიდიოდენ. მაგრამ ისინი უფრო კარგად იყენენ მიღებულება პატარა ქალაქებში, სადაც მათ ჰპოვეს გულკეთილი მოქალაქეები, რომლებსაც ჯერ კიდევ უბეუტაფდა, არ ვიცო როგორ, გონიერება.

ეს ბეუტევა გაჰქრა მთელს ევროპაში სამოქალაქო ომების შორის, რომლებმაც ტუტი ააღინეს მას. ორს ან სამს გონების ნაპერწკალს არ შეეძლო გაენათებინა ქვეყანა იმ მანხალისა და კოკონების შორის, რომელსაც ფენატისმი ანთებდა იმდენის საუკუნოების განმავლობაში. გონება და მის ასული უფრო დამალენ. მათ პირველის მოციქულებს მოწაფეები ჩაჩუმდენ ზოგიერთების გარდა, რომლებიც ისე უგუნურები იყენენ, რომ გონებას ჰქადაგებდენ უღრთოდ; ეს უგუნურება მათ სოკრატისაფით სიცოცხლედ დაუჯდათ. მაგრამ ყურადღება არაფის მიუქცეფია. ბართლომეს საღამო, ირლანდის ქლეთა, ვენგრის სახრჩობელები, მეფეების კელა, არ აძლევდენ არაფის მოცალეობას, რომ ეტიქრნათ წერილმანს დანაშაულზე და საიდუმ-

ორივე მლოცველები, ძლიერ გაკვირებულბა და ძლიერ კმაყოფილები, გამოეთხოვნენ პაპს, რომელმაც მათ კელაპტარი და ნაწილები კი არ უთავაზა, არამედ ფოსტის სკამი, რომ მოგზაურობა გავრცელებინათ. მანამდე გონებას და სიმაართეს ნებიერობა არ გამოეცლოთ.

იმათ მოიხილეს მთელი იტალია და გოაცებულბები დარჩენ რომ ნახეს, მაკაველისმის მაგიერ, როგორ უჯიბრდებოდენ ერთმანეთს მთაერები და რესპუბლიკები, პართგან ტურინამდის, რომელი უფრო სიკეთეს უზამდა, გააძღარებდა, გააზენდიერებდა თაეიანთ ქვეშეერდომეს.

ჩემო ასულა, ეუბნებოდა გონება სიმაართეს, აი მგონია ჩენის მეფობის დრო მოსულა დიდის ხნის პატიმრობის შემდეგ. უთუოდ ზოგიერთნი წინასწარეტყველნი, რომელიც ჩენს ქაში მოსულან თქვენ სანახავად, ძლიერ შემძლებელნი უნდა ყოფილიყენენ სიტყვითა თუ საქმით, რომ ასე შეუტელიათ დედამიწის პირი. თქვენ ხელაეთ, რომ სუყველაფერი გვიან მოდის. ჩენ დაგვირდა უმეცრების და სიცრუის სიბნელეზე გავგველო, რომ ჩენს სინათლის სახლში შევსულიყავით, რომლითგანაც თქვენ ჩემთან ერთად გამოძეებული იყავით საუკუნოებას განმავლობაში. ჩენც ის გვემართება, რაც ბუნებას დაემართა. ის იყო დაფარული საძაგელის საბერავით და სრულიად დამახინჯებული უთვალავის საუკუნოების განმავლობაში; ბოლოს მოვიდა გალილე, კოპერნიკი, ნიუტონი, რომელთაც ის თითქმის შიშველი გამოაჩინეს და კაცები მის სატრუობად გადაქციეს.

ამ ლაპარაკში ისინი ვენეციას მივიდენ. აქ ძალიან გაკვირდენ, წმინდა მარკაზის პროკურატორი რო ნახეს. იმას ეკირა ერთი დიდი მაკრატელი და იდგა ტაბლის წინ, რომელიც მოფენილი იყო ბქალებით, ნისკარტებით და ფთებით — «ჰ, შეწყვირა გონებამ, ღმერთო შეგცოდე და, უგანათლებულესო ბატონო, მე ვფიქრობ, რომ ეგ ის მაკრატელია, რომელიც ჩემს ქაში შეიქტანე, როდესაც იქ გავიქეც ჩემის ასულითურთ. როგორ უმოვიდა ეგ თქვენს აღმატებულბას, და რას აქნეთ მას? — უგანათლებულესო ქალბატონო, მიუგო პროკურატორმა, შე-

საძღვებელია რომ ეს მაკრატელი თქვენი ყოფილიყოს, მაგრამ კარგა ხანია ერთმა ფრა-პოლდ წოდებულმა მოგვიტანა. ჩვენ მას ვხმარობთ ინკეზიციონის ბჭყალების მოსაკვეცად, რომელ-თაც ტაბლაზე ხედავთ.

„თქვენ რომ საფრანგეთში მიბძანდეთ, შეიძლება თქვენი მეორე მაკრატელიც იპოვოთ პარისში, ერთს ისპანიელს მოძღვართან, რომელიც იმითვისვე ხმარობდა მას თავის ქვეყანაში, რისთვისაც ჩვენ და რომლის მლოცველიც ერთს დროს მთელი კაცობრიობა გახდებოდა.

მგზავრები ვენეციის ოპერაზე დასწრების შემდეგ წავიდნენ გერმანიაში. კმაყოფილებით იხილეს ეს ქვეყანა, რომელიც კარლ დიდის დროს უშველდებელი ქაობებით სავსე ტყე იყო, ეხლა აყვავებულის და მშვიდობიანის ქალაქებით მოფენილი; ეს ქვეყანა, ერთს დროს დასახლებული ბარბაროსის და ლატაკის მთაფრებით, რომლებიც ეხლა განათლებულიყვნენ და გამდიდრებულყვნენ; ეს ქვეყანა, სადაც ძველს დროებში ღვდლების მაგიერ ჰყავდათ კულიანები, რომლებსაც კაცები მსხვერპლად სწირავდნენ ამოღრუტულს ქვაზე; ეს ქვეყანა, რომელიც შემდეგ სისხლით მოირწყო იმის გულისთვის, რომ შეეტყუათ მართალი იყო in, eum, sub, თუ არ; ეს ქვეყანა, რომელმაც სამი მოწინააღმდეგე სარწმუნოება დაიტია, ერთად მშვიდობიანად ცხოვრებით გაკვირებულები. „კურთხეულ არს ღმერთი! თქვა გონებამ, ეს ხალხი ბოლოს მე დამიბრუნდა სიგიჟეს საშუალებით“. ისინი ერთს იმპერატორიკასთან შეიყვანეს, რომელიც გონიერზე მეტი იყო, რადგან კეთილს საქმეებს ეწყაობდა. მლოცველები იმის ისე კმაყოფილები დაჩენ, რომ ზოგიერთს ჩვეულებას არ დასდიეს, რომელიც არ მოსწონდათ და ოართავე ტრფიალება დაუწყეს მის შეილს—იმპერატორს.

მათ გაკვირება გაორკვედა, როდესაც ისინი შეედიანში იყვნენ. „რა! ამბობდნენ ისინი, ასე ძნელი და მაინც სწრაფი ცელილება, ასე სახიფათო და მაინც მშვიდობიანი! ამ დიდის დღითგან მოკიდებული ერთი დღეც არ დაკარგულა სიკეთის ჩაუღენლად; სუყველა ეს კი იმ ხანში, რომელიც გონებას იშვიათად ეთვისება. რა კარგად ექნით, რომ გამაჟედით ჩვენს

სამალაეთგან, როდესაც ამ დიდს ანბავს მთელი ევროპა აღტაცებაში მოჰყავს.

იქითგან სწრაფად გადაიბრეს პოლონიაზედ. „აჰ, დედა ჩემო, რა წინააღმდეგი მოვლენაა, შეჰყვირა სიმართლემ. სურვილი მომდის ისეე ჩემს ქაში ჩავიდე. აი რას ნიშნავს კაცობრიობის უმარგებელსის ნაწილის გაარესა, და მიწის მომქმედების ისე მოპყრობა, როგორც პირუტყვებსაც არ ეპყრობიან. ეს ანარქიის ქაოსი სხვა ნაირად არ გამოირკვეოდა, თუ არა განადგურებით; საკმაოდ ცხლად იწინასწარმეტყველეს; მე მენანება კეთილი, ბრძენი, გულშემატკივარი მეფე და ვბედად იმედი ვიქონიო, რომ ის ბედნიერი იქნება, რათგან სხვებიც ბედნიერებაში შედიან და თქვენი ნათელი ერთისგან მეორეზე ეფინება. წაივდეთ ვნახოთ უფრო სასიამოვნო და საოცარი ცუდილება; წავიდეთ იმ დიდს ჩრდილო ქვეყანაში, რომელიც ისე ბარბაროსული იყო ოთხმოცის წლის წინად, და რომელიც ეხლა ისე განათლებული და მძლავრია. წავიდეთ ვნახოთ ის, რომელმაც დაათვა ახალის შექმნის სასწაული. ისინი იქ გაეშურნენ და დაწუმუნდნენ, რომ ბევრი რამ არა ჰქონდათ შეტყობილი.

ისინი დიდად ჰკვირობდნენ, თუ რამდენად შეცვლილიყო ქვეყანა ცოტა ხნის განმავლობაში. აქითგან ასკენიდნენ, რომ იქნება ერთს დროს ჩილი განათლების და კაი გემოს კენტროდ გამხდარიყვეს, და რომ საჭირო იყვეს სამხრეთის პოლუსისკენ წასვლა ცხოვრების ხერხის შესასწავლად.

როცა ინგლისში იყენენ, სიმართლემ თავის დედას უთხრა: „მე მგონია რომ ამ ერის ბედნიერება ისეთი არ არის, როგორც სხვებისა. ეს ერი უფრო გიჟი, უფრო ფანატიკი, უფრო მძინვარე და უფრო უბედური იყო ვიდრე სხვები, რომელთაც მე ვიცნობ. და აი მას შეუძენია ერთად-ერთი მართებლობა, რომელშიაც დატულია ყველაფერი, რაც კი მონარქიას მარგებელი და რესპუბლიკას საჭირო აქვს. ეს ერი ყველას სჯობნის ომით, სჯულებით, ხელობით, აღებ-მიცემით. მე ვხედავ მხოლოდ, რომ იმას სახათაბალო აქვს ჩრდილოეთის ამერიკა, რომელიც ქვეყნის ერთს ბოლოს დაუპყრია, და ინდოეთის მშვენიერი პროვინციები, რომლებიც ქვეყნის მეორე ბოლოს დაუმოჩრდილებია.

როგორ აიტანს ამ ორს ტვირთს? — ბარგი მიძიმე, თქვა გონებამ, მაგრამ, მე რომ გამიგონოს, იმისთანა აზარამაც მოიპოებს, რომელიც მას შეუშუსუბუქებს.

ბოლოს გონება და სიმართლე გადმოვიდნენ საფრანგეთში. ისინი აქ წინათაც ყოფილიყვნენ, მაგრამ გაძევებულ ყოფილიყვენ. „გახსოვთ, სიმართლე თავის დედას ეუბნებოდა, რა ძლიერ გვინდოდა საფრანგეთში ბინის მოკიდება ლუი XIV-ის მშენიერს ღრავს? მაგრამ იგზუიტების და იანსენისტების დაუცხრომელმა დაემ მალე გვაიძულა გავქცეულიყავით. ეხლა კი რა ნაირად გამოცვლილა ეს ქვეყანა! აქ უსწავლიათ საშინელი სწეულებათაგან თავის დაცვა, წყალში მომაკვდავების მოსულისიერება, მცხის აცილება. უფრო მეტი გაუკეთებიათ ზნეობაში: უარ-უყვიათ ის სჯულები, რომლებიც კეთილ-მოქმედებას სჯილენ; გაუბედიათ წამოეთქვათ სიტყვა-თმენა.

— მაშ ჩემო საყვარელო ასულო, დაეტკბეთ ამ დროთი. დაერჩეთ აქ, თუ ის გაგრძელდა, და თუ ქარიშხალი გაჩნდა, მაშინ ისევე ჩვენს ჭაში დაებრუნდეთ.

დ. კ—შვილი.

სალაშურს

დაუგარ, სეკდა მომიფინე,
 ხმა გამომეცი მკენესარი,
 შენც დასწვი ბარემ ტიადი
 გულად მთლად ანაკენესარი.

მაგრამ ამახ გთხოვ მითხარი,
 უკანასკნელი ეს არი,
 სსკაც სუფევს ფლიადი სოფელი,
 თუ ერთად ერთი ეს არი?

ამდენი უსამართლობა
 გულმა როდემდის იტანოს,

ის სჯობს ისეუ შენ კენესამ
დაძვას თან გადამიტანოს.

ინტეგრირაციის პროცესში და ინტეგრაციის პროცესში

დარტული თეატრი

კვირას, 17 ივლისს, აფიშში გვაცნობდა, რომ ვასილევას ბაღ-
ში არტისტი(?) სავანელი (იგივე ზ. სავანოვი), სტენის მოყვარუ-
თა დახმარებით გამართავს წარმოდგენას. წარმოსადგენად დანიშნუ-
ლი იყო ჯ. ცაგარელის სამ-მოქმედების კომედია „სანუძა“, მაგრამ
ჩვეულებრივად, ამ არტისტებმა, ფარდის ახლის წინათ
გამოაცხადეს, რომ სსკა - და - სსკა - მოიხეივებოს გამო
„სანუძას“ კვლავ წარმოვადგენთ. ითამაშეს „ბაიუში“ და რ. ერის-
თავის ვოდევილი „ხარკაძისერისას“. წარმოდგენამ მეტის-მეტად სა-
მაგლად ჩაიარა. მოთამაშენი თითქოს ერთმანეთს ეჯობებოდნენ
ტაკი-მასხარაობაში. თვით არტისტმა სავანელმა სრამ უკვლავს გადა-
აჭარბა. საღსი ძაღიან ცოტა დაესწრო ამ წარმოდგენას და ვინც
დაესწრო დიდი უკმაყოფილება გამოაცხადა. ჩვენის აზრით არ იქნე-
ბოდა ურიგო, რომ ბოლო მოვლედამ გვარ წარმოდგენებს. თუ
სხვა პატრონი არავინა ჭყავს ჩვენს თეატრს, ავტორებმა მანც მიაქ-
ციონ უურადღება ამ გარემოებას და აუკრძალონ თავიანთ პიესების
თამაში ამ არა მკითხე არტისტებს. ნუ თუ უკვლავს, ვისაც კი რ-
ჯველ წერილი გამოუტანია სტენასე, ვინც რეკვიზიტორათ ითვლება,
ან კიდევ როლები გადამიწვანთ, არტისტათ ჩაითვლება?

ხალხური ლექსები

(გაგონილი სოფელ ბრეთში და ჩაწერილი ილიასკან)

სოსანამ ცხენი იყიდა
ძუა ფაფარ შედებილი,
სამი კოდი ქერი ჭქონდა
ისიც კალად აღებუდი;

ისიც იმან შეუქამა
შეიქნა წყალ წაღებული.

მაღლიდგან გადმადგარიყუნენ
ტუჩ მურა და კუდა გძელი,
ერთმანეთს ეუბნევიან:
„აგერა სოსანას ცხენი,
ზოგმა ძეა დაუჭირათ,
ზოგმა გავას მიკუეთ სელი;
ისე გაუხადათ გავა
როგორც ღურჯი სამოსელი.
ბოლოს ვახართ სოსანას:
„აღარ არის შენი ცხენი“.

(გაგონილი ვასილ ენუქიძესაგან)

ცხენი მანუქა ბატონმა,
თითონ არაფრის ბატონმა,
ვიღებდი ვალსა,
ვაკრავდი ხალსა,
ვერ გემიყვანდა
გოჭხეიდ წყალსა.
ვაჭამე ხალა —
ვერ იხანხალა;
ვაჭამე ღომი —
ვეღარ ქნა ომი;
ვაჭამე ქერი —
დაჭკარვა ფერი;
ვაჭამე თივა —
მუცელი სივა;
ვაჭამე ღომის თოკელი —
წელი გოუხდა მტკაველი,
წვივავსე ბეკემერსა —

წიხლი მიერა ჰეტრე ბერსა; ვაჟი
 გასასეიდად მინდოდა: ვაჟი
 წვეიუკანე შარასკეპსა,
 ჰე წინათუე ვიდოდი, მკვდარი
 ვერ ევიღებ ფარას ერთსა, მკვდარი
 გზას დემიდვა ტხენი, მკვდარი
 მე ძირს ჩამოვსტენი. მკვდარი
 ვურტყვი მათრასა — მკვდარი
 დეიწუა ტახტასი; მკვდარი
 მოვსსენ ავშარა — მკვდარი
 ფეხები გაშალა; მკვდარი
 მოვსსენ უნაგერი, მკვდარი
 დაესვია ტურა მკვდარი. მკვდარი
 ჰე მეცვალა სხის ფერი. მკვდარი

დმერთმა დიდი დღე მოგტეს
 ჩემზედ ზედა მკვდომელს:
 აღარ გთხოვ ჩაღას მკვდომელს
 და აღარტა ქერს; მკვდომელს
 ვეღარც წემიუან აწი შარასკეპს,
 ვეღარც ეიღებ ქე შენც ფარას ერთს. მკვდომელს

საშინელი ღამე

(თარგმანი)

ჩემი ყვაეილების ყურება გასიამოვნებთ განა? ძალიან ლა-
 მაზი ვარდებია, მაგრამ... ეს ჯიში დაძველდა. მაინცა და მაინც
 საკვირელოდ ამშვენნიერებენ და ალამაზებენ ამ ჩემ პატარა ბალ-
 ჩას. ეს ჩემი საკუთარი ბალია და ჩემს შემდეგ, ზომ ჩემს შვილს
 დარჩება. იმასაც ძალიან უყვარს ყვაეილები და მათი მოვლა. მე
 ყოველთვის მებალისებოდა ბალში მუშაობა, მაგრამ ეხლა კი
 აღარ შემძლიან, სიბერემ დამძლია, — ოთხმოცდახუთის წლი-

სა ვარ. ეჰ! ცოტა ხანი—ლა დამჩა ამ ქვეყანაში სიცოცხლე . . მე, მადლობა ღმერთს, კიდევ ყოჩაღათა ვარ; მაგრამ დროება სრულებით გამოიკვალა. ამბობენ ვითომ ესლანდელი დრო სჯობიაო, მაგრამ მე კი ისევ ჩენი ძველი დრო მეჩინება, თუმცა ეხლა უფრო მეტად მოძრაობს ხალხი. ძველ დროზე რომ დავიწვებ ლაპარაკს, ერთი ამბავი მომაგონდება ხოლმე. თუ ვინდათ—გიამბობთ, თუ ყურს დამცდებთ საწყალ ბებერს. აბა ჩამოესხდეთ აქ. გინახათ როდისმე „ჩ—ლი“? იქ ერთი «სასტუმრო» იყო, თუ გახსოვთ. საკვირველი შეხედულობა ჰქონდა იმ სახლს: ღრმად ჩაყარნილი ფანჯარები და წამოხტურული ბანი ცულ შთაბეჭდილებას ახდენდნენ. ჩემი დაქვრივებას შემდეგ მომიხდა მგზავრობა ბრესტში საქონლით, სასყიდლად. იქამდინ რამდენიმე დღის სავალი იყო და ამიტომ ვარჩიე ერთი ღამე ჩ—ღში დავჩომილიყავ და მეორე დილას ისევ გაედგომოდი გზას. ღამე საშინელი ბნელი და ცივი იყო და გზაც გაუფუჭებული. უნდა გამოტეხით ეთქვა, რომ ძალიან შეშინოდა, მაგრამ ძლივს, ბევრი წვალების შემდეგ, მივედი პირდაპირ იმ სასტუმროში, რომელიც წელან გაგაცანით. სანამ სასტუმროს პატრონი მოვიდოდა, ჩემი ცხენი დავაბინავე კიდევ—ეს იყო ჩემი ჩვეულება. სახლის პატრონი დაბალი ტანისა და საშიშარი სახის კაცი იყო. მე გამოუცხადე იმას რომ საშინლად დავილაღე გზაზე და ძალიან მოხარული ვარ, რომ მართლმამოვატანე იმის სახლამდინ, რადგანაც ფული მაქვს ბლომად და გზაზე, გამიგონია, ბევრი უბედურობა ხდება—ხალხსა სცარცვენენ, ჰხოცავენ.

საზოგადო ოთახში შეიკრიფა მრავალი ხალხი. აქ კარგად, მოსვენებით იქნებით—მითხრა სასტუმროს პატრონმა, —რალათქმა უნდა დაითენთებო ღლით ამ წვიმაში და ქარში სიარულით.

მოვითხოვე ჩემთვის შემწვარი და ღვინო. ვახშმის დროს ეთქვობდი, რომ ამისთანა აღვიღოს სხვაგან ვერ ვიშოვიდი. კამის გათავების შემდეგ ჩიბუხი გაეკეთე და დავეგეკი სასტუმროს პატრონთან ერთად, მაგრამ თუნდ მარტოკა ვმჯდარეარ, ის სულ გაჩუქებული ქვეშ-ქვეშათ გამოიყურებოდა. საზოგადოათ არ მომეწონა ის კაცი, თუმცა მე თითონ არ ვიცოდი

ამის მიზეზი, კარგა ხნის შემდეგ მიხვდი რა აზრებშიაც იყო გაბმული, როდესაც მიჩერებით დასცქეროდა თავისი საზიზღარი თვალებით ერთს ადგილს. ის ფიქრობდა რა გზით უნდა ეშოვნა ფული თავის შეილისათვის, რომელიც სხვაგან იყო წაგზავნილი. რაღა თქმა უნდა ჩემი მოკვლა ეწადა. ამაში ეს მერე გამომოცუდა. მოკვლის შემდეგ ჩემს ვეამს უპირობდა წყლის ნაპირას, გომურის გვერდით ჩაფლვას. ცხენს დილით აღრე უპირებდა გარეთ გამოვლებას, რომ მოსამსახ რეს ეფიქრნა ვითომ მე აღრე გავსულვარ იქიდგან. თუ მერე ცხენს რაონიდნენ, იუპიკებდნენ, რომ გზაზედ უბედურობა რამე შემემთხება... ცოტა ხნის შემდეგ გამოერკვია იმ ფიქრებში და დაპიწყუა კითხვა საიღვანა ვარ, ვინ მომასწავლა ეს სასტუმრო და სხვა. ყველა კითხვაზე სწორე პასუხს ვაძლეედი, რადგანაც მეც თითონ მსურდა ბაასი. მე ვთხოვე, რომ აღრე გავეღვიძებინე—მომცა სიტყვა.

— მე თითონ ვაგაღვიძებთ, მოხრა იმან, რადგანაც მოსამსახურეს ისე აღრე ეძინება. მერე დაუძახა თავის ცოლს და სანთელი მოატანინა. სასტუმროს პატრონის ცოლი საშინელი გახდარი სახისა იყო; როცა ჩემს საწოლს ოთახში მიყვანდი სანთელი თითქმის უფარდებოდა ისე უცანცაბებდა ხელები და საკვირველად ხმით გამომესალმა:—ლამე მშვიდობისაო!

ჩემი საწოლის ადგილი წარმოადგენდა გრძელს და ვიწრო ოთახს, სადაც ერთი რაღაც დიდი უშეელებელი, თითქმის ოთახის სიგანიერზე ტახტი იყო შეკრული. კარებს ჩანგალი არა ჰქონდა, სკაპი მინდოდა მიმედგა, მაგრამ მერე ვიფიქრე, რომ ის არაფერს სიმაგრეს არ გამიწვედა. ლამე ძალან ბნელი იყო და საშინელი ქარი ჰქროდა. ფული ამოვიღე ბალიშს ქვეშ და მიწვექ. ბევრი ვეცადე დამეძინა, მაგრამ ვერას გზით ვერ მოვახერხე. მე მესმოდა ხის ტოტების და ფოთლების შრიალი, რომლებიც ჩემს ოთახს შემორტყმოდნენ. მეღანდებოდა სასტუმროს პატრონის საზიზღარი თვალები, მგონდებოდა სხვა-და-სხვა სამწუხარო ამბები, რომლებიც გამეგონა ან წამეკითხა. უცებ, რაღაცა ფაჩუნი შემომესმა, წამოვტი ტახტიდგან. გავიგე, რომ ვიღაც მოიპარებოდა ჩემს ფანჯარასთან; შეშინებული, გულისცახტით დავიწყე ბნელაში ყურება, ეცდილობდი კარგათ გამე-

გონა ხმა, რომელიც თან-და თან უფრო ახლოვდებოდა. სწრაფათ რალაც ფიქრმა გამიარა. ავდექ გავსწორე ლოგინი, ვითომ არაეწ წოლილა და შევედერ ტახტის ქვეშ. ჩქარა ფანჯარა გაიღო და ვილაც შემოძკრა; მივიდა ლოგინთან, გაიხადა, დაწვა და მალე ხერხინვა ამოუშო. ჩემი ფულის აღება ვეღარ მოვასწარი. რაღა ექნა ეხლა? მომავონდა ჩემი სახლი, ოჯახი, შეილი და ამაწ შემავულიანა, — გადაწყვიტე, რომ რაც უნდა მომხელოდა, უეჭველად უნდა გამომელო როგორმე ფული. როგორც დავაარე გამოსელო — მომესმა საშინელი ხმაურობა. ვილაცამ ჰქრა კარებს ხელი და შემოაღო. კარებში გამოჩნდა სასტუმროს პატრონი და უკან იმისი ცოლი საწთლით. სასტუმროს პატრონი მივბარა ჩემათ, თითის წვერებზე, ლოგინს და მძანარს გულში დანა დასცა. მკვლელმა გამოიღო ფული და უკან ხედვით გავიდა ოთახიდან, თითქო ეშინოდა, რომ მკვდარი უკან არ გამომიდგესო. ამიტანა რალაც შიშის კანკალმა და მხოლოდ ჩამოდენიმიე ხნის შემდეგ გამოვიქერ.

იმათი ოთახი ჩემი ოთახის პირ-და-პირ იყო, კარგათ ვერ მოეხუწათ კარები და ცოტა სინათლე ჩანდა. მთებარე ჩემათ. სასტუმროს პატრონის ცოლს ჩემსკენა ჰქონდა შემოქცეული ზურგი და იმიტომ ვერ გაიგეს ჩემი მიპარვა.

— ჰმ, ერთი უყურე და! ამ ფულს ჯერ ბერი აკლია, რომ შეგეძლოს გამოიხსნათ ჩენი შეილი, მაგრამ ეხლა ხომ ჩენია, არა, ჩემო ცოლო?

— არა — ჩემია, კაცის მკვლელო! — დავივირე დიდის ხმით, გამოვტაცე ხელიდან ქისა სასტუმროს პატრონის ცოლს წაეჭთვი სანთული და შემოვარდი იმ ოთახში, სადაც მკვდარი იყო. ვავალე ფანჯარა, დავიწყე კეფელზე ცოცვა და რის წყალეზით დაუღვი ფეხი მიწას. პატარა ხანა რომ დავცადე სულის ამოს ბრუნებლათ — მომესმა დედაკაცის საშინელი ღრიალი:

— შეილო, საყვარელო ჩემო შეილო!

საჩქაროთ გადავხტი ღობეზე, შევხვდი იქ დამის ყარაულს, რომელსაც ვუთხარი ჩემი თავ-გადასავალი. თავხარ დაცემულმა დააპირა სხის დაძახება, მაგრამ მე შევაყენე, ვუთხარ ჩენ ორ-

ნიც ეყოფათ იმ უღმერთოებს. შევიყვანე ოთახში, დაინახა თუ არა მკედარი შეჭვირის:

— ღმერთო ჩემო, ეს იმათი შვილია! იმათ არ იცოდნენ ამისი წუხნელ აქ დაბრუნება და თქვენა ჰკონებიხართ!

მე ქრუანტელმა გამიარა ტანში, მაშინ მიეხედი რას ნიშნავდა ყვირილი: „შვილო, ჩემო საყვარელო შვილო“. მკვლელს არც კი უფიქრია გაქცევა. დედაკაცი ძირს დაცემული ბლოდა, ქმარი დაღერემილი ჩამომჯდარიყო სკამზე. შევედით თუ არა — მაშინვე გამოგვიწოდა სასტუმროს პატრონმა ხელები შესათოკათ; არ წარმოუთქვამს არც ერთი სიტყვა. დედაკაცი შეიშალა კკურდამ და მალე მოკვდა; ქმარა ჩამოახჩეა.

— საკვირველი შემთხვევაა, არა? რომ ეს მართალია მე თქვენ ქალღმერთთ დაგმტკიცებთ. ნუ გამაწყურებთ, მოხუცებულს ხან-და-ხან მიყვარს ჩიფჩიფი.

დ. აწყურელი.

რედაქტორი და გამომცემელი ალ. ნაზიმიძე.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

სტენები „მიწოვია სუდასთან“ — დავით ხოსლანისა დაბეჭდა ცალკე წიგნებად და ისეილება „წინა კითხვის გამაგრებელი საზოგადოების“ წიგნთ საწყობში და ბნი ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში. ჰიესა ღირს 13 კაპ. კაპ. „თეატრის“ ხედის მომწერთ დაეთმობათ ორ შაურად. ჭაღაქ გასუქ მცხოვრებთ შეუძლიანთ ღირებული ფასი ფასტის მარკებით გამოცხვენან.